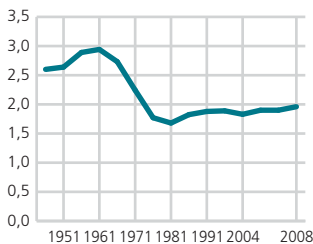


Slekters gang

Samlet fruktbarhetstall



Kilde: Befolkningsstatistikk.

Samlet fruktbarhetstall

Gjennomsnittlig antall levendefødte barn per kvinne i løpet av livet, hvis fruktbarhetsmønsteret i perioden gjelder i hele kvinnens fødedyktige periode og dødsfall ikke forekommer.

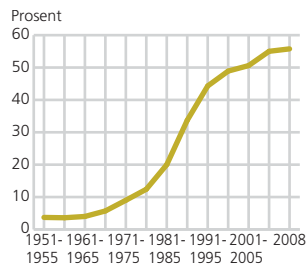
Samlet fruktbarhetstall i utvalgte land. 2007

Island	2,09
Irland	2,01
Frankrike	1,98
Norge	1,90
Sverige	1,88
Storbritannia ¹	1,84
Danmark	1,84
Finland	1,83
Hellas	1,41
Spania	1,40
Tyskland	1,37
Italia ¹	1,35
Portugal	1,33
Polen	1,31

¹ 2006.

Kilde: Eurostat.

Andelen barn født utenfor ekteskap



Kilde: Befolkningsstatistikk.

Lav fruktbarhet ...

Etterkrigstidens babyboom varte til midten av 1960-tallet og ble avløst av en nedgang som nådde bunnen på begynnelsen av 1980-tallet. Deretter økte fruktbarheten igjen noe, og har de siste årene ligget på om lag 1,9 barn per kvinne. I 2008 var fruktbarheten nesten 2,0, den høyeste siden 1975.

Ser vi bort fra inn- og utvandring, må det samlede fruktbarhetstallet i et land være ca. 2,1 for at folketallet ikke skal synke på lengre sikt. I Norge har vi nå ligget under dette nivået siden midten av 1970-tallet.

Andelen barnløse kvinner holdt seg lenge stabil. For kvinner født i perioden 1935 til 1950 var i underkant av 10 prosent av 45-åringene barnløse. Denne andelen økte til 12 prosent blant kvinner født i 1960. Andelen 45 år gamle menn uten barn er langt høyere enn tilsvarende andel for kvinner. Og stadig flere menn forblir barnløse. Av menn født i 1940 var 14 prosent barnløse ved 45 år, og denne andelen økte til 21 prosent blant menn født i 1960. Dette innebærer at en stor (og økende) andel menn får barn med flere kvinner.

... men høy sammenlignet med andre land

De siste tiårs fruktbarhetsfall er et generelt fenomen i den vestlige verden, og Norge er faktisk et av de landene som har hatt den høyeste fruktbarheten de siste årene. Portugal og Polen har lavest fruktbarhet blant EU-landene, ned mot 1,3. Høyest fruktbarhet finner vi på Island og i Irland, med over 2,0.

Når fødselstallene i Norge fortsatt er relativt høye, antas dette blant annet å henge sammen med høy barnehagedekning og en ordning med foreldrestønad ved fødsel som gjør det lettere for kvinner å kombinere yrkesdeltakelse og barn. For barn født fra og med 1. juli 2009 ble permisjonstiden utvidet med to uker, til 46 uker med full lønn eller 56 uker med 80 prosent lønn.

To av tre kvinner med rett til slik permisjon velger en ordning med 80 prosent lønn. En økende andel kvinner velger imidlertid ordningen med kortere permisjonstid og full lønn.

En del av fødselspermisjonen er øremerket far (fedrekvoten), og denne ble utvidet fra seks til ti uker for barn født etter 1. juli 2009. Tre av fem fedre med foreldrepenger i første halvår 2009 tok ut seks uker eller mer. Hvorvidt fedre tar ut hele fedrekvoten, varierer mellom ulike landsdeler. Av menn bosatt i Oslo med foreldrepenger tok sju av ti fedrekvoten eller mer. I Aust-Agder var det vel fire av ti som hadde tilsvarende uttak.

Bruken av kontantstøtte har sunket siden ordningen ble innført: Bare 34 prosent av ett- og toåringer mottok kontantstøtte i 2009, sammenlignet med 75 prosent i 1999.

Mer enn halvparten fødes utenfor ekteskap ...

Mer enn halvparten av alle barn fødes nå utenfor ekteskap (56 prosent i 2008), sammenlignet med bare vel 3 prosent på 1950-tallet. Den største øk-

ningen fant sted på 1970- og 1980-tallet, og økningen har nå avtatt noe. Det store flertallet av dem som fødes utenfor ekteskap har imidlertid samboende foreldre, bare 12 prosent fødes av enslige mødre. Av de førstefødte ble 52 og 17 prosent født av henholdsvis samboende eller enslige mødre. Når barn nummer to kommer, er foreldrene oftere gift.

... og flest i nord

Flest fødsler utenfor ekteskap finner vi i de tre nordligste fylkene og Trøndelag, færrest i Agder og Rogaland. Også i Europa finner vi et klart nord-sør mønster: Island topper listen, fulgt av Sverige og Norge. I mange søreuropeiske land er barn utenfor ekteskap fortsatt et relativt sjeldent fenomen.

Førstegangsfødende 28-åringer

Fram til 1970 ble mødrene stadig yngre, men med økende utdanning og yrkesaktivitet begynte fødealderen å stige. Siden begynnelsen av 1970-tallet har gjennomsnittlig fødealder økt med om lag fire år, til 30,3 år. Fedrene er i gjennomsnitt tre år eldre. I 2008 var kvinnens gjennomsnittsalder ved første fødsel 28,1 år, dette har vært stabilt siden 2005.

Økningen i alderen for førstegangsfødende er særlig tydelig dersom vi ser på tendensen blant tenåringer. På slutten av 1970-tallet var moren tenåring ved nesten 20 prosent av alle førstefødsler. I dag gjelder dette kun 5 prosent.

Flere flerfødsler

Andelen flerfødsler (hovedsakelig tvillingfødsler) lå lenge på om lag 1 prosent. Fra slutten av 1980-tallet begynte andelen å øke og nærmet seg 2 prosent i 2002. Denne utviklingen hadde trolig sammenheng med mødrenes høyere fødealder og den økte utbredelsen av prøverørsmetoden. Andelen flerfødsler har imidlertid sunket noe de siste årene, til 1,8 i 2008.

Økt andel keisersnitt

De siste 30 årene har andelen fødsler ved keisersnitt økt kraftig: Fra 2 prosent i 1968 til vel 17 i 2008. Den største økningen skjedde på 1970- og 1980-tallet. Etter en utflating på 1990-tallet har andelen igjen steget noe. Det er særlig eldre mødre som føder med keisersnitt, og utviklingen må derfor ses i sammenheng med den markerte økningen i kvinners fødealder. Også den økte andelen flerfødsler kan ha bidratt til flere keisersnitt.

Stabilt antall aborter

Siden 1979 har kvinner i Norge selv kunnet bestemme om de vil avbryte svangerskapet i løpet av de 12 første ukene. Antall aborter toppet seg mot slutten av 1980-tallet, og har siden ligget mellom 14 000 og 16 000 aborter per år eller 13-14 per 1000 kvinner i alderen 15-49 år.

I 2007 ble det utført nær 15 200 svangerskapsavbrudd i Norge, tilsvarende 13,8 per 1000 kvinner i fertil alder. Aborthyppigheten er høyest for kvinner i alderen 20-24 år. Siden 2002 har abortraten økt noe.

Mer informasjon:
<http://www.ssb.no/fodte/>

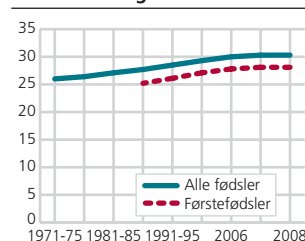
Andel barn født utenfor ekteskap i utvalgte land. 2007

Island	63,8
Sverige	54,8
Norge	54,5
Frankrike	51,7
Danmark	46,1
Storbritannia ¹	43,7
Nederland	39,5
Irland ¹	33,2
Tyskland	30,8
Spania ¹	28,4
Italia	20,7
Polen	19,5
Hellas	5,8

¹ 2006.

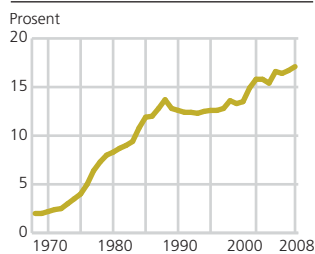
Kilde: Eurostat.

Gjennomsnittlig fødealder. Alle fødsler og førstefødsler



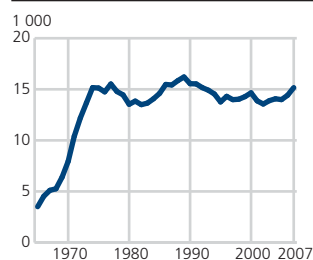
Kilde: Befolkningsstatistikk.

Andelen barn født ved keisersnitt



Kilde: Medisinsk fødselsregister.

Antall aborter



Kilde: Statistisk sentralbyrå og Medisinsk fødselsregister.